

УДК 32

Домбрович О. — ст. гр. ОВ-308

Технічний коледж Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

„ДЕРЖАВЕЦЬ” МАКІАВЕЛЛІ. ПОЛІТИКА І МОРАЛЬ.

Науковий керівник: викладач вищої категорії Коневич О.В.

Епоха Ренесансу подарувала людству ще одного оригінального філософа Ніколо Макіавеллі(1469 – 1527), якого вважають, з одного боку, теоретиком політичного аморалізму, а з іншого – фундатором революційної етики. Будучи водночас мислителем, державним діячем та істориком, він глибоко аналізує становище тогочасної Італії і цілого суспільства. Виділяючись способом життя Макіавеллі вплинув не лише на сучасників, його філософію оцінили і наступні покоління. Історія нашого часу – це історія утопій, що стали реальністю. Попри різноманітність задумів цих проектів земної перебудови – від "Держави" Платона до "Державця" Макіавеллі й "Утопії" Томаса Мора – їх об'єднує одне: особистість приноситься на вівтар державного молоха як беззаперечна жертва і, звичайно ж, в ім'я її блага. У "Державці" Макіавеллі пояснює свої політичні погляди і намагається донести моральні орієнтири. Макіавеллі кладе в основу життя – Батьківщину. Призначення людини на землі, її найперший обов'язок – патріотизм, турбота по славу і велич держави. Варто зазначити, що в епоху середньовіччя поняття Батьківщини не існувало. Люди народжувались, щоб стати підданими імператора і папи, представників Бога на землі. У Макіавеллі Батьківщина перетворюється на якесь божество: воно вище будь-якої моралі чи закону. Подібно як в аскетів Бог поглинає індивідум, подібно як інквізитори в ім'я Бога спалювали на вогнищах еритиків, так у Макіавеллі заради держави дозволено все: одні й ті ж вчинки в особистій сфері життя вважаються порушеннями. А в суспільному житті вони достойні найвищої похвали. "Державні уявлення", "благо народу" – це дві найважливіші формули у політичних ідеалах Макіавеллі. Божество зійшло на землю з небес і стало називатися Батьківщиною, як і раніше, наганяючи страх. Його воля, його інтереси представляють тепер - *suprema lex* – найвищий закон. Тож індивідум був поглинутим суспільством, тобто панував принцип всесильної держави. Держава поглинає в себе і релігію. Держава не може існувати без релігії, але Макіавеллі різко критикує розбещеність й аморальність, яка панує при папському дворі. Він хоче, щоб релігія була державною і в руках монарха вона повинна служити знаряддям влади. Макіавеллі – за високу мораль: він вихваляє великодушність, милосердя, побожність, та інші хороші риси, але при умові, що ці риси принесуть користь державі і Батьківщині. Якщо ж навіть хороші риси гальмують розвиток держави, то філософ відсіває їх. У трактаті "Державець" Макіавеллі описує спроби створення сильної і стійкої держави в умовах нерозвинутої громадянської відповідальності і добродіяльності серед народних мас. Система політичних поглядів Макіавеллі не витримала випробування часом через те, що деякі ідеї у ній були надто різкими і крайніми. А саме, поняття держави, що охоплювало все: релігію, мораль, індивідуальність. Держава наділена правами, але їх немає у людини. Проте сила породила справедливість. В результаті битв і жорстокості народилася свобода совісті. Тому, коли ми називаємо макіавелізмом будь-які засоби для досягнення мети, то чому б не назвати так саму мету? Макіавеллі уславився своєю програмою, і не його вина, що розум підказав йому такі методи та засоби, які співвідносилися з логікою розвитку світу.